

Коли є відсутньою батьківська увага, у дітей можуть спостерігатися такі психологічні стани як відчуття тривоги, нервово напруження. Дитина стає конфліктною, розбалансованою, байдужою, що неодмінно позначається на її розвитку.

Зовсім по іншому має вигляд справа, коли поруч є батько, коли він займається вихованням дітей: проекцією є гармонія в психологічному стані дитини, емоційний комфорт, спокій, відчуття захищеності. А для дитини це відчуття є дуже важливим. Коли змалку дитина спокійна, врівноважена, розвинута, то в майбутньому ви побачите сильну, впевнену в собі особистість.

У жінки материнський інстинкт прокидається відразу. Батькові потрібно більше часу. Якщо чоловік був поряд під час вагітності дружини – процес усвідомлення і прийняття ролі батька пройде значно швидше. Дослідження довели: чим більше батько присутній у житті дитини, тим ближчий буде емоційний зв'язок дитини і батька в майбутньому[1]. Саме батько для дитини є зразком і проводарем у доросле життя. Особливо для хлопчиків. Дитина має бути впевнена, що за будь-яких обставин може звернутися до батька за допомогою.

Роль тата не обмежується фінансовим забезпеченням для належного проживання. Батькова присутність позитивно впливає на формування і розвиток гармонійної особистості дитини. Це довели вчені з Центру поведінки й еволюції при університеті Ньюкасла. Упродовж п'ятдесяти років вони стежили за життям 17 тисяч людей, починаючи з дитинства. Після досягнення зрілого віку, з учасниками експерименту здійснили детальне інтерв'ю. Виявилось, що діти, де саме батько брав активну участь у вихованні, вирости успішнішими, ніж ті, якими опікувалися тільки матері! Ці люди краще влаштувалися в життя й будували кар'єру[1].

« Майстер робить більше помилок, ніж учень спроб». Незважаючи на помилки, батько вчить свою дитину долати труднощі. Саме в батька, як чоловіка, є стрижень твердості, впертості, мудрості, щоб досягнути поставлену ціль. І дитина, бачачи цей приклад, наслідує його. Думаю, в кожного в сім'ї були такі випадки: коли мама бігає, метушиться, багато розмовляє, а тато, як нам здавалося, нічого не робить. Згодом бачимо його відповідь, реакцію на подію. Тож сім'я спокійна і крокує далі вперед. Батько – це капітан команди, яка долає естафету.

На наше переконання, бути батьком дитині – це велике покликання. Бути батьком дитині непросто. Батько, дбаючи про благоустрій своєї сім'ї, дає своїм дітям карту життя (де компас, поки дитина мала, в його руках). А далі, коли дитина виросла, стала особистістю, батько цей компас передає своїй дитині в руки. Це означає виховати Особистість, нову Людину.

Список використаних джерел

1. Сорокіна Марина блог «Роль батька в житті дитини» [електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.fdu.org.ua/ua/news/24975>
2. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: Хрестоматія/А.І. Кузьмінський, В.Л. Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2003. - 673с. – (Навчально-методичний комплекс з педагогіки).
3. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: Хрестоматія/А.І. Кузьмінський, В.Л. Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2003. - 678-679с. – (Навчально-методичний комплекс з педагогіки).

Науковий керівник: к.п.н., доцент Лещенко І.Т.

Базюк М. В.

Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

ВИКОРИСТАННЯ КОРЕКЦІЙНИХ АРТ-ТЕРАПІВТИЧНИХ ЗАСОБІВ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Арт-терапія — це вид психотерапії та психологічної корекції, заснований на мистецтві та творчості. Вперше цей термін був використаний Андріаном Хілом у 1938 р. при описі своєї роботи та незабаром отримав широке поширення.

У вузькому сенсі під арт-терапією зазвичай мається на увазі терапія образотворчим мистецтвом з метою аналізу та позитивного впливу на психоемоційний стан людини [1, с. 11].

Поступово, протягом ХХ століття, арт-терапія стає невід'ємною частиною соціальних заходів профілактичного й реабілітаційного характеру, медичної, психотерапевтичної та педагогічної практики.

Арт-терапія надає можливість особистості виразити себе «іншими голосами»: рухами, кольором, формою, пластикою, ландшафтом.

Виділяють такі види арт-терапії:

Музикотерапія – психотерапевтичний метод, заснований на цілющій дії музики на психологічний стан людини.

Казкотерапія – це терапія середовищем, особливою казковою атмосферою, в якій можуть проявитися потенційні можливості особистості, може матеріалізуватися мрія; а головне в ній з'являється відчуття захищеності та аромат таємниці.

Пісочна терапія. Пісок – це природний матеріал, що володіє власною енергетикою. Робота з образами у пісочній терапії – це самопізнання, особистісне зростання, розкриття творчих ресурсів, осягнення процесу зцілення душі.

Бібліотерапія – лікування і виховання за допомогою книги.

Ізотерапія – один із методів психологічної роботи, що використовує можливості мистецтва для досягнення позитивних змін в інтелектуальному, емоційному та особистісному розвитку людини.

Лялькотерапія – це вид арт-терапії, який використовує корекційний вплив ляльки та є проміжним об'єктом у взаємодії дитини і дорослого.

Танцювальна терапія – це вид арт-терапії, який використовує рух для розвитку соціального, когнітивного, емоційного і фізичного життя людини. Та інші.

У молодшому шкільному віці використання арт-терапії має особливу цінність. Основні новоутворення у віці від 6 до 10 років – довільні психічні процеси, внутрішній план дій, рефлексія поведінки. Малювання у цьому віці відіграє роль одного з механізмів виконання програм удосконалення організму, психіки, сприяє узгодженню міжпівкульної взаємодії. В процесі малювання координується конкретно-образне мислення, пов'язане, в основному, з роботою правої півкулі головного мозку, а також абстрактно-логічне, за яке відповідає ліва півкуля. Тому багато спеціалістів розглядають дитяче малювання як один із видів аналітико-синтетичного мислення [3, с. 59].

Система арт-терапевтичних занять дозволяє виділити наступні завдання:

Виховні. Взаємодія будується таким чином, щоб молодші школярі навчилися коректному спілкуванню, емпатії. Це сприяє моральному розвитку особистості, забезпечує орієнтацію в системі моральних норм, засвоєнню етики поведінки. Відбувається глибше розуміння себе, свого внутрішнього світу; будуються відкриті, доброзичливі відносини з психологом.

Корекційні. Достатньо успішно коректується образ "Я", який раніше міг бути деформованим, покращується самооцінка, зникають неадекватні форми поведінки, налагоджуються способи взаємодії з іншими людьми. Особливо цінні результати досягаються в розвитку емоційної і вольової сфери особистості.

Психотерапевтичні. «Лікувальний ефект» досягається завдяки створенню атмосфери емоційної теплоти, доброзичливості, емпатійного спілкування, визнання цінності особистості іншою людиною. При цьому виникає відчуття психологічного комфорту, захищеності, радості, успіху.

Діагностичні. Арт-терапія дозволяє отримати відомості про розвиток та індивідуальні особливості молодшого школяра. Цей коректний спосіб спостереження за дитиною дає можливість краще дослідити її інтереси, цінності, побачити її внутрішній світ, неповторність, особисту своєрідність, а також виявити проблеми, які потребують спеціальної корекції.

Розвиваючі. Завдяки використанню різних форм художньої експресії складуться умови, за допомогою яких кожна дитина переживає успіх в тій чи іншій діяльності, самостійно справляється з складними ситуаціями. При цьому розвиваються почуття власної гідності, самоповаги. Діти вчаться вербалізації емоційних переживань, відкритості в спілкуванні [3, с.73-74].

Таким чином, арт-терапевтична робота, а особливо дитячий малюнок наділений діагностичними, психотерапевтичними, корекційними та виховними можливостями. Малювання, в свою чергу, можна розглядати як соціальну техніку збалансованості внутрішнього стану фізичних, психічних та емоційних якостей в розвитку дитини.

Список використаних джерел

1. Ільченко І. С. Арт-терапія : навчальний посібник для студентів. Умань : Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2013. 150 с
2. Сорока О. В. Арт-терапія – інноваційна педагогічна технологія для роботи з молодшими школярами. 2013. С. 82–85.
3. Тарарина Е. Практикум по арт-терапії в роботі с дітьми. Елена Тарарина Киев, 2018. 256 с.

Науковий керівник: канд. пед. наук, доцент Герасимова І. В.

Бардадим О. В.

Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ХІМІЇ

За останні 50 років людство досягло значних досягнень у передачі інформації. У 1960-х роках вперше було запропоновано використовувати передачу інформації у вигляді світла (точніше фотонів) через скловолокно[1]. Оптико-волоконний кабель має важливе значення, оскільки він з'єднує між собою всі континенти та сотні мільйонів комп'ютерів, що збільшує пропускну здатність передачі інформації. Спочатку використовувався оптико-волоконний кабель ТАТ-8 (швидкість становила 20 мегабайт на секунду[2]), який технічно сприяв розвитку Інтернету, що вплинуло на практичну реалізацію ідей про браузері і HTML Т. Бернерса-Лі. З розвитком технологій і збільшилася пропускну здатність кабелів. Найсучасніший кабель Dunant[3-4], що був прокладений в 2020 році компанією Google, може передавати інформацію 300 терабайт на секунду, це приблизно в мільйон раз швидше, ніж кабель ТАТ-8.

На даний момент важко уявити, що сучасне суспільство може існувати без мережі Інтернет. Користувачі всесвітньої павутини, коли заходять на сторінки браузера чи соціальних мереж не уявляють, що існують спеціальні терміни, які на пряму пов'язані з мережею Інтернет. До них відносять: веб-сервер, веб-сторінка(інтернет-ресурс), веб-браузери. Інтернет-ресурси є важливою частиною сьогоденної всесвітньої мережі. Існує велика кількість веб-сторінок серед яких – освітні ресурси. Не менш важливим завданням є використання освітніх ресурсів у педагогічній діяльності. Студенти, які навчаються за педагогічним напрямом із спеціалізацією природничі науки, повинні вміти володіти цифровими компетентностями (робота з інтернет-ресурсами і їх практичне застосування у своїй діяльності). Наведемо алгоритми роботи з деякими інтернет-ресурсами для майбутніх вчителів з хімії.

За навчальною програмою з хімії за 7 клас[5], вивчається тема «Хімічні елементи, їхні назви і символи...». Вона є вагомим і водночас складним для того, щоб учні засвоїли її і тому для більш ефективного засвоєння використовують освітні інтернет-ресурси. Це можливо зробити за допомогою інтернет-ресурсу (<http://www.xumuk.ru>). В таблиці 1 наведенні алгоритм використання інтернет-ресурсу.